

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. I. De Essentia & Efficientia Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

15. *Nec pauciora nec plura dari quam septem, probatur.*
16. *Non est necesse, ut singula clavis textibus Scripturae probentur.*
17. *Quanam sint illa septem.*
18. *Confirmationem esse unum ex illis.*
19. *Et Penitentiam, solidè ostenditur.*
20. *Item Extremam unctionem.*
21. *Ordinem, saltem Presbyteratus.*
22. *Et Matrimonium.*
23. *24. An numerus septenarius Sacramentorum habeat fundamentum in Scriptura, & antiquis Patribus remissivè.*
25. *An Catholicis constet satis de materia & forma 5. Sacramentorum antea nominatorum.*
26. *An ritibus, quibus ordinantur Ministri Ecclesie, & contrahitur Matrimonium, promissa sit gratia sanctificans.*
27. *An eadem Ordinatio & Matrimonium habeant Mandatum Divinum, & quale.*
28. *An in Antiqua Lege fuerint tantum duo Sacramenta: et an inde rectè inferretur idem numerus in Nova Lege.*
29. *An possit ostendi tempus & locus, quo instituta sint prefata 5. Sacramenta.*
30. *Quid & quotuplicis generis sint Sacramentalia, de quibus hic controvertitur.*
31. *Sacramentalia solùm ex opere operantis & mediatae conducunt ad delenda peccata.*
32. *Ceremonia in administratione Sacramentorum piè & utiliter adhibentur:*
33. *Uti & Exorcismi in collatione Baptismi, benedictione aquae, & aliarum rerum.*
34. *Nec illa nec isti pro libitu omitti possunt à Ministris.*
35. *Rectè benedicuntur aqua, oleum, panis &c. per signum Crucis, vel per certas orationes Ecclesie.*
36. *Item rectè formatur crux in fronte, ore, & pectore.*
37. *Ufus ceremoniarum defenditur.*
38. *Item Crucis signum in fronte vel aëre efformatum.*

ARTICULUS I.

De Essentia & Efficientia Sacramentorum.

1. **S**ciendum 1. Sacramentum (à *sa-*
crando dictum) variè accipi. 1. Pro juramento militari, quo milites inaugurantur & quasi sacrantur militia.
2. Apud Juristas pro quolibet iurejurando. 3. In Scriptura & apud Patres pro mysterio seu re occulta, maxime sacra.
4. Pro signo talis rei occulta & sacra.
5. Huic loco proprie pro signo sensibili & practico gratia supernaturalis divinitus instituto. Unde ad Sacramentum ex communi Patrum & Theologorum requiruntur sequentia. 1. Debet esse signum sensibile, seu sensu percepti.

R. P. Pichler Theol. Polemica,

XXX 2

ceptibile, ducens in cognitionem interioris gratiae. 2. Practicum, hoc est, non tantum significare, sed etiam causare & conferre debet gratiam illis, qui hoc signo utuntur, & quidem primario gratiam sanctificantem, secundario etiam gratias actuales. 3. Stabile, nempe quamdiu durat Religio. 4. Debet habere promissionem gratiae, praecipue sanctificantis. 5. Esse institutum à Deo, vel pro novo Testamento à Christo; nam nullus homo per se & ex se potest gratiam supernaturalem annexere signis sensibilibus, ac ita quidem, ut haec signa gratiam etiam efficiant instrumentaliter, sive dein efficiant physicè sive moraliter. Porro sensibilitas signorum habetur per materiam & formam, ut vocant; nam in omni Sacramento novae Legis reperitur res aliqua sensibilis, v. g. aqua, oleum &c. quae appellatur *Materia*, ac simul certa verba v. g. Ego te baptizo &c. Ego te absolvo &c. quae à Catholicis appellantur *Forma*. Atque hanc materiam & formam aliquo modo debere esse determinatam à Christo, dicunt, saltem in genere; licet non in omnibus determinata ab illo sit quoad ultimam speciem, ut patebit ex art. sequenti. Præter materiam & formam juxta Catholicos insuper ad valorem Sacramenti requiritur *intentio* Ministrum, conficientis Sacramentum: quod Sectarii negant.

Sc. 2. Juxta Chemnitium & Gerardum, Lutheranos primipilos, ad Sacramentum Novae Legis requirunt 1. ut habeat externum aliquod materiale & visibile elementum seu signum. 2. Ut elementum seu signum illud habeat

expressum mandatum Divinum seu institutionem Divinam. 3. Et quidem in Novo Testamento. 4. Et stabiliter usque ad consummationem saeculi. 5. Ut exstet promissio Divina de gratia Evangelio propria, hoc est, de gratia justificationis, seu gratuita remissionis peccatorum. 6. Ut haec promissio sit annexa signo Sacramenti. 7. Eaque promissio non tantum significetur & annuntietur in collatione Sacramentorum, sed etiam offeratur, obsequetur, & applicetur singulis, Sacramenta suscipientibus. Confer. Gerard. de Sacram. §. 11. in LL. Theol. Praecipue autem tria semper requirunt Lutherani & urgent: 1. Elementum visibile cum Verbo Dei juxta illud S. Augustini: *Accedat verbum ad elementum, & fit Sacramentum*; quamvis tò *elementum* non sumant pro quolibet signo sensibili; ut tamen videntur facere in recitato n. 1. sed pro substantia materiali permanente, visibili; ut nempe aliqua excludant à ratione Sacramenti, quae à Catholicis numerantur inter Sacramenta. 2. Promissionem gratiae. 3. Institutionem Divinam. Præterea juxta Gerardum & Chemnitium Sacramenta non praecipue significant gratiam, sed etiam instrumentaliter causant tanquam media efficacia regenerationis, renovationis, & salutis, etiam in ijs, qui verba, seu *formam* sin verbis consistentem, non intelligunt, uti fit in infantibus, dum baptizantur; ex parte tamen susipientis requirunt fidem; qua apprehenditur gratia; à DEO in Sacramentis oblata, & causata per Sacramenta. Ita Gerard. §. 23. 29. 32. 40.

§1. 54. 78. &c. qui pati non vult, Lutheranis tribui, quod Sacramenta tantum sint signa gratiæ, tantum sigilla promissionis Divinæ, fidem excitantia in suscipientibus, & confici verbis concionalibus, & actionem efficacem, per quam Symbola Sacramentalia verè sanctificantur, hoc est, profanis usibus eximuntur, & usui Sacramentali destinantur. Et Zwinglianorum ac Calvinistarum errorem esse ait, quod Sacramenta sint mera signa, solum excitent fidem, & nihil causent gratiæ. Alij tamen ex Lutheranis aliter & contrarium docent. Forma juxta ipsos non in solis verbis, sed etiam in actione consistit v. g. forma in Eucharistia ex parte Ministri est benedicere, & porrigere, ex parte suscipientis accipere, manducare. Denique dicunt Lutheranis, Sacramenta applicare & sigillare promissionem Divinam de gratiæ remissionis peccatorum apud quemlibet suscipientem in particulari, & confirmare fidem, qua suscipiens certus fiat metaphysicè, sibi esse remissa peccata. Ex quibus omnibus Lutheranis Sacramentum definiunt hoc modo: *Est actio sacra, aut signum gratiæ divinitus institutum, in quo Deus mediante hominis ministerio sub visibili & externo elemento per verbum certum bona cœlestia offert singulis uerentibus, ac credentibus applicat, atque obsequat promissionem de gratuita remissione peccatorum Evangelio propriam.* Confer. Gerard. §. 109 in fine; M. Lomer. p. 144. Utiq. Calvini in Catech. sic describit: *Sacramentum nihil est aliud, quam ex-*

terna Divina erga nos benevolentia restitucio, qua visibili signo spirituales gratias figurat

Sc. 3. Sequentes cum Sectarijs superesse controversias. 1. An ad Sacramentum necessariò requiratur elementum visibile, tanquam materia. 2. An intentio Ministri. 3. An Sacramenta verè causent gratiam sanctificantem seu justificantem, & quidem ex opere operato. 4. An ex essentia sua sint sigilla, quibus alicui in particulari obsequatur promissio Divina de remissione peccatorum. 5. Quomodo definiendum sit Sacramentum Novæ Legis; nam de Sacramentis Antiquæ Legis, utpote jam abrogatis, non agimus.

Dicendum 1. Ad rationem Sacramenti non necessariò requiritur visibile elementum (intelligendo non in elemento vel unum ex quatuor elementis Peripateticis, aquam, terram &c. vel saltem substantiam materialem, visu perceptibilem) sed sufficit aliud signum sensibile, sive visu sive auditu visibile sit. Prob. 1. negativè, quia Adversarij prorsus gratis requirunt sine Scripturæ, Patrum, & rationis suffragio ejusmodi elementum. Prob. 2. positivè, quia Penitentia est verum Sacramentum, ut demonstrabimus art. sequenti, & tamen pro materia non habet elementum visibile. Adde, quod neque Eucharistia esset Sacramentum, si requiretur elementum Peripateticum; panis enim & vinum (quæ sunt materia remota) non sunt Elementa, sed Mixta.

Dicendum 2. Necessariò requiritur

tur intentio Ministri. Hoc est, Minister conficiens Sacramentum debet saltem velle facere id, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia; alias non conficit validè Sacramentum. Prob. 1. Materia & forma sunt indifferentes ad esse Sacramenti: ergo debent determinari aliunde, ut censeantur esse posita nomine Christi, & constituentur Sacramentum; sed aliunde non determinantur nisi à Ministro, volente facere id, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia &c. ergo. A. P. Potest adhiberi v. g. à Matre infantem lavante aqua, & pronuntiat hęc verba: mi parvule *ego te abluo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S.* invocando ex devotione Sanctissimam Trinitatem, ut bene cedat lotio, vel ad sordes corporis auferendas, vel ad sanitatem obtinendam parvulo &c. quo casu nemo prudens dixerit, talem infantem verè baptizari, & fieri Sacramentum: ergo materia & forma sunt Indifferentes ad esse Sacramenti: consequenter requiritur intentio Ministri, quæ determinet, cum aliud determinativum assignari nequeat: ferè sicut forma verborum certorum requiritur, ut materia de se indifferens determinetur ad significandam gratiæ collationem. Prob. 2. Actio Ministri Sacramentum conficientis utique debet esse humana: atqui humana non esset sine intentione &c. alias etiam amens vel dormiens aperet modo humano. Prob. 3. ex absurdis sequelis; si enim non requiritur intentio Ministri, tunc si amens, dormiens, ebrius, vel etiam pùttacus adhiberet materiam & pronuntiatet

verba, fieret validum Sacramentum: imò etiam, si quis prudens animo infirio aut ludrico pronuntiatet verba, & applicaret materiam. Quis autem ab hujusmodi fieri Sacramentum credat? Nihil autem aliud essentiale ipsi deest, nisi intentio: ergo.

Dicendum 3. Sacramenta Novæ Legis verè causant gratiam tanquam causæ instrumentales (DEUS enim utique causa principalis est) & quidem ex opere operato. Adcoque non merè excitant fidem, ut per hanc primum obtineatur gratia. Prob. primum membrum 1. Scriptura Sacramentis tribuit effectum gratiæ, & remissionem peccatorum, tanquam causis: ergo. Dicit enim: *Salvos nos fecit per Baptisma.* 1. Petr. 2. *Baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum.* Act. 2. *Imponebant manus super ipsos, & accipiebant Spiritum S.* Act. 8. & 19. *Qui manducant meam carnem &c. in me manet, & ego in eo.* Jo. 6. Prob. 2. Si non ipsa Sacramenta instrumentaliter nos iustificat, & gratiam causant non per se, sed excitando fidem, sequitur 1. Sacramenta non habere majorem vim, quam habeant conciones, libri spirituales, præsertim Biblia, imò & imagines &c. hæc enim & similia æquè, imò magis excitant fidem quam Sacramenta. 2. Eum, qui suscipit Sacramentum, non plus participare de effectu Sacramenti, quam adstantes, consequenter eum, qui videt vel audit baptizari alterum, tantum gratiæ posse percipere, quam qui baptizatur. 3. Nullum posse baptizari fructuose, qui

qui non est capax rationis, uti infantes; quia in his non potest excitari fides, qua mediante primùm conferenda est gratia. Accedit, quod sententia Adversariorum nitatur falso supposito, quasi sola fides justificaret & salvaret. Quem errorem confutavimus in materia de Justificatione. Confirmatur Scriptura requirit fidem ante Baptismum (in adultis) *si credidit ex toto corde, licet baptizave.* Act. 8. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.* Marc. ult. ergo Sacramenta præsupponunt fidem, non primùm excitant, & illà supposità alium effectum causant, nempe gratiam.

7. Ad probandum secundum membrum opus est tantùm explicatione, quid sit causare gratiam *ex opere operato, & ex opere operantis.* Illud est, quando posito aliquo opere datur gratia immediatè propter merita Christi, & non propter opus quatenus meritorium & bonum est in se, nec propter meritum operantis. Illud verò, quando gratia datur immediatè intuitu ipsius operis, cujus merito & valori commensuratur. Itaque ex opere operato, quæ vox passivè sumitur, causari gratiam à Sacramentis dicimus, quia datur suscipientibus immediatè propter merita Christi, & propter actiones Sacramentales, quatenus hæc sunt nomine & in persona Christi, & quatenus sunt petitiò Christi, nullo habito respectu ad pietatem, fidem, aut meritum operantis, seu Ministræ conficientis Sacramentum, vel Subjecti suscipientis. Unde Baptismus, & alia Sacramenta valent, & conferunt gra-

tiam, etiamsi administrantur ab homine scelerato: modò interim ex parte suscipientis non addit obex, scilicet peccatum mortale. Nam Sacramenta sunt moraliter actiones & petitiò ipsius Christi, his signis gratiam promittentis & annectentis; atque adeò causant gratiam ex opere operato. Ita semper sensit, & hodièdum sentit Ecclesia Catholica, quæ in Conc. Trid. Sess. 7. Can. 6. & 8. Clarissimè hunc sensum expressit. Per hoc tamen Catholici nequaquam dicunt (ut ipsi Adversarij impingunt) Sacramenta fructuosè suscipi sine *omni pio motu* suscipientis: sed potiùs apud adultos, qui scilicet habent usum rationis, & suscipiunt Sacramentum, quod confert primam gratiam sanctificantem, uti est Baptismus & Pœnitentia, expressè requirunt fidè, aliquam detestationem peccati &c. tanquam necessarias dispositiones, non tamen tanquam causas gratiæ. In cæteris verò Sacramentis, quæ conferunt gratiam secundam, seu augmentum gratiæ, requirunt saltem aliquam intentionem & voluntatem recipiendi Sacramentum, itidem ut dispositionem tantùm, non ut causam vel meritum.

Præter effectum primarium, qui est gratia sanctificans vel prima vel secunda, Sacramenta aliqua habent adhuc alium effectum secundarium, scilicet imprimunt animæ aliquod signum spirituale indelebile, quod appellatur *Character*: qui quidem imprimitur solùm à tribus Sacramentis, nempe Baptismo, Confirmatione, & Ordine: quare etiam reiterari nec validè nec licitè

licite possunt hæc tria Sacramenta. Ita definitum est in Conc. Trid. Sess. 7. Can. 9. & Florentino. De hoc caractere intelligendus est S. Basil. exhort. ad Baptismum: *Charactere sacro carentibus os aciemque intonat*, scilicet Divinus gladius. Et S. August. tract. 6. in Jo. Si baptizatus charitatem non habet, *characterem quidem impositum habet, ait enim: Non mutatur, sed agnoscitur: character est Regis.* Item: *hunc characterem ut imprimerent (Apostoli) præcepit dicens: baptizate gentes &c.* Item de Emerito. Item Scriptura: *Qui signavit nos, 2. Cor. 1. in quo signati estis.* Eph. 4. Munus characteris est facere aptum ad cultum Divinum, configurare hominem Christo, & distinguere ab alijs, & constituere hominem in spirituali quodam statu, scilicet *Christiani, militis fortis, & viri perfecti.* Deus enim non solet ad talia ministeria deputare per simplicem deputationem, sed infundendo certas qualitates, tanquam characteres; ferè sicut infundit habitum fidei, charitatis, dum sibi vult credi, vel se diligere &c.

9. Dicendum 4. Sacramenta non rectè vocantur sigilla, quibus confirmantur & obsignantur promissiones Divinae; multò minus metaphysicè certum reddunt suscipientem in particulari de accepta gratia. Primum membrum prob. 1. Quia in Scriptura nullibi vocantur sigilla, & testimonia, quæ confirmant promissiones Divinas, sed tantùm describuntur ut instrumenta, quæ conferant gratiam & remissio-

nem peccatorum. 2. Promissiones Divinae per se sunt certissime, ut non indigeant testimonio, & tantam tenemur fidem adhibere promissionibus, quantum Sacramentis. Adde, quòd potius Sacramenta consentent nobis ex Scripturæ promissionibus, quam promissiones ex Sacramentis. 3. Si Sacramenta essent testimonia promissionum gratiæ respectu alicujus in particulari, essent sæpe testimonia falsa, quando nimirum ministrantur homini fictè (juxta Lutheranos sine fide) accedenti: nam juxta ipsos nullum Sacramentum valet (etiam Baptismus in parvulis) sine vera fide suscipientis. Alterum membrum patet tum ex iis, quæ diximus de Justificatione, tum ex eo, quòd nulli absolutè & metaphysicè certum sit, an habeat veram fidem, an materia, forma &c. ritè adhibita sint in administratione Sacramenti.

Dicend. 5. Sacramentum ex Cath. Conc. Trid. rectè definitur sic: *Est res sensibus subjecta, quæ ex Dei institutione sancti artis & justitiam significanda tum efficienda vim habet.* Vel, ut alij loquuntur: *Est ritus seu signum externum & sensibile, quòd ex Divina institutione annexam habet promissionem gratiæ justificantis.* Idem, sed brevius, volunt dicere, qui sic definiunt: *Est signum visibile invisibilis gratiæ divinitus institutum.* Bonitas & sensus nostræ definitionis patet ex dictis: convenit omni & soli illi, cui conveniunt requisiti ad verum & propriè dictum Sacramentum; exprimit enim signum
sensi-

sensibile, gratiæ causativum, secundum promissionem & institutionem Divinam, quæ ab omnibus requiruntur ad rationem Sacramenti: alia autem gratiæ requiruntur ab Adversarijs.

II. Ob. 1. Ut sciamus, quid requiratur ad essentiam Sacramenti, debent attendi illa, quæ ab omnibus habentur pro Sacramentis, uti est Baptismus, & Eucharistia: atqui in his est elementum visibile, nimirum in Baptismo aqua, in Eucharistia panis & vinum, quæ duo saltem sunt substantiæ materiales visibiles: ergo ad essentiam Sacramenti requiritur elementum, vel saltem substantia materialis visibilis, nec sufficit impositio manuum, vel verba, quæ tantum sunt accidentia, & insuper nec videri, sed solum audiri possunt. Ita ferè M. Lom. ex Chemnitio & Gerardo. R. hoc argumentum vel supponit falsum, vel procedit à specie ad genus, à particulari ad universale, seu à non distributo ad distributum. Quippe supponit, tantum duo dari Sacramenta, & non plura; & hoc suppositum est falsum: si hoc non supponit, à particulari procedit ad universale, à duobus ad omnia; ferè acsi aliquis sic vellet concludere: ab omnibus admittitur, quod equus, quod canis sit animal: atqui tam equus quam canis est irrationalis: ergo omne animal est irrationale. Vel sic: ab omnibus admittitur, quod Baptismus sit Sacramentum: atqui Baptismus pro materia habet elementum aquæ: ergo omnia Sacramenta pro

R. P. Pichler Theol. Polemica.

materia debent habere elementum aquæ.

Dices 1. S. August. Tr. 80. in Joan. dicit: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*: ergo omne Sacramentum pro materia debet habere elementum. 2. Patres dicunt, materiam Sacramentorum fluxisse ex Christi aperto latere: sed inde solummodo fluxit aqua & sanguis, quæ sunt substantiæ visibiles, non accidentia tantum. 3. *Tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus & aqua & sanguis.* 1. Joan. 5. v. 8. Sed per Spiritum intelligitur Verbum DEI, per Aquam *Baptismus*, & per Sanguinem *Eucharistia*, quæ sunt duo Sacramenta, quorum meminit Scriptura, & pro materia habent substantiam visibilem: ergo, quod non habet talem substantiam, Sacramentum non est. R. ad 1. Iterum proceditur à particulari ad universale, ab uno ad omnia. S. Augustinus ibi loquitur de solo Baptismo. Dein vel ibi per *elementum* intelligis elementum Peripateticum, seu corpus simplex aquæ? & à ratione Sacramenti excludis Eucharistiam contra te ipsum. Vel intelligis substantiam visibilem? & hoc finis prorsus gratiæ contra significationem vocabuli, & totam antiquitatem. Adde, quod nulla substantia sit visibilis in se. Vel denique intelligis signum quodcunque sensibile? & sensus rectè cum Catholicis. Ad 2. Patres non dicunt, materiam Sacramentorum fluxisse ex latere Christi, cum utique nec apud Latheranos materia Eucharistiæ sit sanguis, sed panis & vinum;

Yyy

num;

num : sed dicunt Sacramenta fluxisse in sensu mystico, insinuantes, Sacramenta præsertim Baptismi, qui confertur in aqua, suam vim & efficaciam traxisse ex Christi meritis & profuso sanguine. Ad 3. Quis dedit Lomero potestatem illa verba S. Joannis interpretandi de Sacramentis? An nescit, quod aliàs semper clamant Lutherani, ex ejusmodi textibus allegoricis & symbolicis non solide probari articulos fidei, inter quos & ipsi referunt doctrinam de Sacramentis? nam Gerardi de Sacramentis §. 14. ait: *Institutio Sacramentorum pertinet ad fidei articulos.* Sed sinamus eum interpretari verba S. Joannis de Sacramentis, cur non admittit tria Sacramenta, cum textus dicat *tres sunt* &c. cur per *Spiritum* non intelligit Sacramentum Pœnitentiæ, quia in hoc Spiritus S. amissam gratiam reddit, & in ejus institutione Jo. 20. Christus dixit: *Accipite Spiritum S.* &c. ? Cur Lutherani pati nolunt, si Catholici alios Scripturæ textus v. g. Exod. 29. Levit. 4. 8. 13. 15. 16. 23. Num. 19. Deut. 15. 4. Reg. 5. 2. Paral. 29. adducant pro suis 7. Sacramentis? Cur Lutherani non distribuunt Eucharistiam sub sola vini specie, quia S. Joannes tantum meminit *Sanguinis*? Si dicant, eum alibi jam secisse mentionem *Corporis & Carnis* Christi, quæ manducanda est. Reponimus, Scripturam alibi facere mentionem etiam aliorum Sacramentorum, quorum materia non est aqua vel sanguis vel substantia visibilis alia.

12. Ob. 2. Si requiritur intentio Mi-

nistri ad valorem Sacramentorum, tunc valor pendet à qualitate Ministri: ergo etiam à probitate & fide Ministri: sed hoc est falsum. 2. Nemo erit certus de suscepto Sacramento, cum intentio sit actus internus animi, & à suscipiente videri non possit. 3. Causa instrumentalis, qualis est Minister Sacramentorum, derogaret causæ principalis, nempe Christi, efficaciam. 4. Verba malitiosè immutata non impediunt valorem Sacramenti: ergo neque intentio malitiosè immutata, vel negligenter omissa. R. Dist. Ma. tunc pendet à qualitate Ministri, sine qua Minister non est Minister, uti est intentio, sine qua non agit nomine & in persona Christi. C. Ant. à qualitate alia, quæ non est necessaria ministerio, uti est probitas vitæ, fides &c. N. Ant. & Conf. Ad 2. nemo erit certus metaphysicè C. moraliter N. cum enim nihil sit facilius quàm actioni externæ adjungere intentionem internam, nisi quis ultro eam cohibeat ex sacrilego animi decreto, quod vix de aliquo, nisi bipedum nequissimo, præsumi potest, moraliter certum sumus de intentione Ministri & valore Sacramenti. Majorem certitudinem Deus nos habere noluit. Ad 3. derogaret quidem, qui malitiosè omitteret intentionem, sed ita permittere Christo, qui homines libertatè præditos voluit esse Sacramentorum Ministros. Ad 4. N. Ant. Verba enim, substantialiter & ita immutata, ut non amplius habeant sensum à Christo intentum, vitiant & invalidant Sacramenta.

Ob. 3. Verbum Divinum prædica-

rum æquè justificat ac Sacramenta: sed Verbum Divinum solummodo justificat mediâ & excitando fidem, quæ sola immediatè justificat: ergo. *Ma. prob. Evangelium virtus Dei est in salutem omni credenti.* R. N. M. Ad prob. per *Evangelium* non intelligitur concio, sed ipsa mysteria Evangelij, ut Incarnatio, Passio Christi &c. ex quibus est nostra virtus. *Pessimè* insuper ex hoc Antecedenti, *Scriptura tam verbo (seu concioni) quam Sacramentis tribuit vim justificandi*, inferitur: ergo Verbum & Sacramenta eodem modo justificant; sicut malè inferretur ex hoc, *Scriptura tribuit vim justificandi & Deo & Baptismo*: ergo Deus & Baptismus eodem modo justificant.

ARTICULUS II.

De Numero Sacramentorum.

4. Sciendum, sicut constans & consensus omnium Catholicorum doctrina est, septem esse Sacramenta, ita prorsus inconstans & discors fuit hætenus Sæctariorum nostrorum opinio de numero Sacramentorum, licet Sacramenta pertineant ad articulos fidei, & sint media ac instrumenta salutis teste ipso Gerardo in LL. Theol. tit. de Sacramentis. Lutherus eorum protoparens in l. de Captiv. Babylonica non rejicit septem Sacramenta, sed ea ex Scriptura non posse evinci ait, quam si attenderemus, unum duntaxat Sacramentum fore, se tamen pro tempore ponere tria: in fine tamen ejusdem libri ponit tantum duo. Rursus tria ponit l. de Miss. Angul. anno 1534. item anno 1545. ante obitum assert. 35. contra Academ. Lovan. ubi sic ait: *Pœnitentiam cum virgato clavium absolventium Sacramentum libenter confitemur &c.* Equè inconstans fuit alter Lutheranismi fundator Philippus Melanchthon, qui in Locis anno 1522. editis solum duo, Baptismum & Eucharistiam, anno 1562. quatuor agnoscit Sacramenta, anno 1530. in Apologia August. Conf. in quam defacto jurant Ministri Lutherani, adjungit tertium, nempe Pœnitentiam; sic enim sonant verba Apologiae tit. de numero & usu Sacramentorum, adeoq; in loco proprio: *Si Sacramenta vocamus ritus, qui habent mandatum Dei, & quibus addita est promissio gratiæ, facile est judicare, quæ sint propriè Sacramenta &c.* Verè igitur sunt Sacramenta Baptismus, Cœna Domini, Absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ. Nam hi ritus habent mandatum Dei, & promissionem gratiæ, quæ est propriæ Novi Testamenti. In Conventu Lipsiensi anno 1548. cum DD. Wittenbergicis admisit septem. Tria pariter Sacramenta Norimbergenses in theatro grossen Glaubens Buch. 1331. primum anno 1646. perhibentur adstru-

YYY 2

26